

Zsufi, vagy cukor vagy zsír!

- Nadanicsekné Gereguly Piroska –

Régen a nagy létszámú család többnyire maga készítette el saját élelmét, ruházatát, munkaeszközét. Így még inkább megkímélték az előállított javakat. A kímélés, spórolás néha áthajlott a fukarságba is. A fenti intelem így hangzott: Zsufi, oszt tudod, vagy cukor, vagy zsír! A házigazda figyelmeztette feleségét, Zsófit: Vagy cukrot vagy zsírt kell tennie a mákos tésztára, mert mindkettő pocsékolás. A habart ételre tejfelt nem tettek, csak tejet. A tejfelből vajat köpültek, ezt fogyasztották, vagy eladták. A tésztás leveshez kenyeret nem ettek. A hurka levét (amiben a hurkát főzték ki) sem öntötték ki, hanem odaadták a cigányoknak, akik savanyúlevet főztek belőle. A mészárszékbe (húsboltba) ritkán jártak, mert otthon volt elég csirke, tyúk, liba, kacsa, esetenként juh, nyúl. A disznónak nem tápot vettek, hanem az erdőn makkot szedtek, kukoricát, krumplit, moslékot adtak. A moslékot mosogatóléval hígították. A túró készítésénél maradt savót is a moslékba öntötték. A búza, árpa őrlésekor megmaradt korpa is a moslékba került.

Az ételek készítése mellett a ruházattal is nagyon spóroltak. A nagyobbakról maradt ruhát a kisebbek hordták el. A használt, lyukas, elszakadt ruhát megfoltolták, stoppolták. A férfi ingnyakat – ha a mosástól nagyon elkopott, szétfeszített – megfordították. A múlt század ötvenes éveiben, az iskolában még tanítottak kézimunka szakkörön stoppolni, foltozni, szegni, gomblyukat varrni, különböző öltés, hímzésformákat. Az elkészült munkákból tanév végén kiállítást is rendeztek az iskolában. Bár nem ez volt a „kedvenc tárgyam”, de a mai napig hasznát veszem a tanultaknak.

Régen a nagyon elhasznált ruhákat sem dobták el. A nagyobb, puha rongydarabot kapcának használták a bakancsba, csizmába (zokni helyett). A színes, kopott ruhadarabokat hosszú csíkokra felhasogatták, házi szövésű pokrócot készítettek belőle. Az apró darab rongyból portörölő, beeresztő (földet mázoló) csutak készült. Az elhasznált vászontörölő darabból lett a mosogató csutak. A házi ruhára surcot, kötényt kötöttek, így óvták a pizsoktól.

Az ünnepi öltözetre nagyon vigyáztak. A férfiaknál a vőlegényi öltöny kitarzott egész életükben, többnyire ebben temették el. A templomi ruhát az asszonyok az istentisztelet után azonnal levetették, más alkalommal nem is viselték.

A cipőket, bakancsokat, csizmákat, ha elkoptak újra talpaltatták, foltozták. A cipő-, csizmatalp orrára, sarkára spiccevasat, patkót ütöttek, hogy ne kopjon olyan gyorsan. Ettől lett kopogós a cipő, bakancs, csizma. Mindezt dalba is foglalták:

„Kopogós a csizmám, amit, amit vettél,

Arany patkó van rajta.
Akárhányat lépek, azt kopogja, hogy
Nem szeretted soha.

A szerszámokra nagyon vigyáztak. Sokszor apáról fiúra, unokára öröklődött egy-egy darab. Ha a szerszám elkopott, nem dobták ki a szemétkébe, pénzért eladták az ócskásnak.

(Édesapámék elmondása alapján, 2005 őszén jegyeztem fel.)

Kéziszekér (Bak László adománya)

Köszörű (Gereguly Ferenc adománya)